

וכיון שהמום והשחתה שניהם פוסלים בקרבן, הוה אמינא, כל שהמום פוסל בו אף דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו, וכל שאין המום פוסל בו אין דבר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו, והני עופות, הואיל ולא פסיל בהו מומא, דאמר מר: תמות וזכרות נאמרו בקרבן בהמה, שיהיה הקרבן תם וזכר, ואין תמות וזכרות אמורות בעופות, שגם בעל מום ונקבה כשר בהם, אימא דבר ערוה ועבודת כוכבים נמי לא לפסול בהו, קא משמע לן קרא ד"מן התורים" ו"מן בני היונה" לפסול גם בעופות דבר ערוה ועבודת כוכבים, דהיינו נרבע ונעבד.

בעי רבי זירא: האומר: הרי עלי להביא עולת בהמה מן האיל או מן הכבש מאיזה מהן שארצה, והביא פלגס, מהו שיצא ידי חובתו?

הכבש בתוך שנתו הראשונה נקרא "כבש". כעבור השנה הראשונה, בחדש הראשון בתוך שנתו השניה, הוא נקרא "פלגס". ולאחר מכן הוא נקרא "איל" עד עולם.

אליבא דרבי יוחנן לא תיבעי לך, כיון דאמר רבי יוחנן שהפלגס בריה בפני עצמו הוי, ואינו כבש ולא איל, הרי שאינו יכול לצאת בו ידי נדרו.

ומנין לנו שרבי יוחנן סובר שפלגס הוא בריה?

דתנן במסכת פרה [א ג]: הקריבו את הפלגס, מביא עליו נסכי איל. כשיעור הנסכים שמביאים עם קרבן שהוא איל, שהוא יותר מהנסכים שמביאים עם כבש, יביא עם הפלגס. (160)

אי אמרת בשלמא בריה הוי, שפיר צריך קרא כדי להשמיענו שתחילת הציהוב הוי בריה ולכן פסול הוא בזה ובוזה. אלא אי אמרת ספיקא הוי, וכי איצטריך קרא למעוטי ספיקא?! שהרי לפני הקדוש ברוך הוא אין ספיקות.

כג-א ודחינן: לעולם תחילת הציהוב הוי ספק, ובאמת הפסוק אינו בא למעט תחילת הציהוב כיון שעל ספיקות לא צריך מיעוט. אלא שתחילת הציהוב פסול משום שאי אפשר להקריב דבר שכשרותו בספק, והקרא אינו אלא אסמכתא וכי איצטריך קרא:

למעוטי את הנרבע ואת הנעבד כעבודה זרה, כגון שהשתחוה לעוף — שפסוליך בקרבן עופות.

סלקא דעתך אמינא, הואיל וכתוב לגבי קרבנות "כי משחתם בהם מום במ לא ירצו לכם" הרי למדנו ששני דברים פוסלים בקרבנות, השחתה ומום, ומה היא השחתה?

ותנא דבי רבי ישמעאל: כל מקום שנאמר "השחתה" אינו אלא דבר ערוה ועבודת כוכבים.

דבר ערוה, דכתיב בדור המבול "כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ". ודור המבול חטאו בעריות.

עבודת כוכבים, דכתיב "פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל".

ולכן השחתה דקרבנות אף היא בדבר ערוה, דהיינו רובע ונרבע. ועבודת כוכבים, דהיינו נעבד.

לחובת הקרבן. ואם הוא כבש, הרי הנסכים שצריך לכבש יהיו לחובת הקרבן, והיתר יהיו בתורת נדבה.

ומעתה יש להסתפק: **מי אמרינן, איל וכבש** בלבד הוא **מתנה**, שאינו מזכיר בתנאו אלא את שתי האפשרויות הללו שמא הפלגס הוא איל או כבש, אבל **בבריה לא מתנה**, שאינו אומר שאם הפלגס הוא בריה בפני עצמה ואינו חייב כלל בנסכים [שהרי בר פדא אינו דורש מהפסוק לרבות את הפלגס לגבי נסכים], יהיו כל הנסכים בתור נדבה. לפי שלדעת בר פדא אין בכלל צד להסתפק שמא הפלגס הוא בריה, וכל הספק הוא רק אם הוא איל או כבש. הלכך, אם אמר הנודר "הרי עלי עולה מן האיל או מן הכבש", והביא פלגס, יצא ידי חובתו ממה נפשך, שהרי יש כאן או איל או כבש.

או דלמא, בבריה נמי מתנה, שגם זה הוא בכלל הספק שמא הפלגס הוא בריה, **דאמר**, שבנוסף על התנאי שמא הוא איל או כבש, צריך הוא גם לומר: **אי בריה הוה ואינו חייב כלל בנסכים ליהוי כוליה נסכים נדבה**. ולענינו, הרי שהנודר שהביא פלגס לא יצא שמא הפלגס אינו איל ולא כבש.

ואין עולה לו מזבחו,⁽¹⁶¹⁾ שאם נדר להביא איל בלבד, או שנדר כבש בלבד, אינו יוצא בפלגס, אלא צריך להביא איל או כבש כפי מה שנדר.⁽¹⁶²⁾

ואמר רבי יוחנן: מנלן שמביא בפלגס נסכי איל? דכתיב בפרשת נסכים "או לאיל" ודרשינן מיתורא ד"או" **לרבות את הפלגס** שדינו כאיל לגבי נסכים, ומכאן למדנו שדעת רבי יוחנן שהפלגס הוא בריה. שאם היה סובר שהפלגס הוא ספק איל או כבש לא היה צריך פסוק לרבות את הפלגס שיביא עמו נסכים כמו איל, שהרי גם בלי הפסוק הייתי אומר שמכיון שיש להסתפק שמא הפלגס הוא איל או כבש הרי שיש להביא עמו שעור הנסכים הגדול מבין שניהם, דהיינו נסכי איל.⁽¹⁶³⁾ אלא ודאי סבר רבי יוחנן שהפלגס הוא בריה בפני עצמה, ולכן צריך פסוק לרבות שנסכיו יהיו כאיל.

כי תבעי לך אליבא דבר פדא, דאמר כג-ב שהפלגס הוא ספק, וממילא לא צריך פסוק ללמוד ממנו שמביאים עם הפלגס נסכי איל, אלא מחמת הספק **מיייתי** נסכי איל, שהוא מרובה מנסכי כבש, **ומתני**, ועושה תנאי, שאם הפלגס הוא איל הרי כל הנסכים יעלו

כשמביא פלגס לפי שהוא גדול ממנו.

162. הקשה הקרן אורה במסכת מנחות [צא ב] כיצד ראוי הפלגס להקרבה, והרי אינו לא כבש ולא איל האמורים בתורה. וצידד לומר, שהוא נלמד מהלימוד של רבי יוחנן, "או לאיל", שמנסכי הפלגס יש ללמוד על האפשרות להקריבו.

163. ויעשה תנאי, שאם הפלגס הוא כבש, הרי

העשויה סולת בלולה בשמן, וכן יין, שאותו מנסכים על המזבח.

קרבתן שהוא כבש, מביא עמו עשרון אחד סולת ושלושה לוגין יין. קרבן שהוא איל מביא עמו שני עשרונים סולת וארבעה לוגין יין.

161. רש"י מבאר "אם היה מחוייב איל לבדו או כבש לבדו", ומדייק הקרן אורה מלשונו שהיה חייב קרבן חובה, כי אם היה החיוב מחמת נדרו, הרי אם נדר כבש קטן, הוא יוצא ידי חובתו